

Cuprins

Partea întâi

<i>Capitolul întâi</i>	
În loc de introducere, câteva amănunte din biografia multstimatului Stepan Trofimovici Verhovenski.....	9
<i>Capitolul al doilea</i>	
Prințul Harry. Pețitul.....	49
<i>Capitolul al treilea</i>	
Păcatele altuia.....	95
<i>Capitolul al patrulea</i>	
Șchioapa	147
<i>Capitolul al cincilea</i>	
Șarpele cel înțelept.....	184

Partea a doua

<i>Capitolul întâi</i>	
Noaptea	241
<i>Capitolul al doilea</i>	
Noaptea (continuare)	297
<i>Capitolul al treilea</i>	
Duelul	325
<i>Capitolul al patrulea</i>	
Toată lumea e în așteptare	339
<i>Capitolul al cincilea</i>	
În ajunul serbării	366
<i>Capitolul al șaselea</i>	
Piotr Stepanovici se agită	394

<i>Capitolul al șaptelea</i>	
La ai noștri	445
<i>Capitolul al optulea</i>	
Țareviciul Ivan.....	473
<i>Capitolul al nouălea</i>	
O perchezitie la Stepan Trofimovici.....	485
<i>Capitolul al zecelea</i>	
Flibustierii. O dimineață nefastă	496

Partea a treia

<i>Capitolul întâi</i>	
Festivitatea. Prima parte – matineul	525
<i>Capitolul al doilea</i>	
Finalul serbării.....	560
<i>Capitolul al treilea</i>	
Sfârșitul unui roman	594
<i>Capitolul al patrulea</i>	
Hotărîrea supremă	618
<i>Capitolul al cincilea</i>	
O călătoare.....	646
<i>Capitolul al șaselea</i>	
O noapte de chin	681
<i>Capitolul al șaptelea</i>	
Ultima peregrinare a lui Stepan Trofimovici.....	717
<i>Capitolul al optulea</i>	
Încheiere	754
La Tihon (<i>Spovedania lui Stavroghin</i>)	768

F.M. Dostoievski, *Besî*

© 2003, 2007, 2012 by Editura POLIROM,
pentru traducerea în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Ilia Repin (1844-1930), *Un țăran timid*, 1877

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,

sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

DOSTOIEVSKII, FEODOR MIHAILOVICH

Demoni: roman în trei părți / F.M. Dostoievski; trad.
de Nicolae Gane. – Iași: Polirom, 2012

ISBN print: 978-973-46-2787-5

ISBN ePub: 978-973-46-2245-0

ISBN PDF: 978-973-46-2350-1

I. Gane, Nicolae (trad.)

821.161.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

F.M.
DOSTOIEVSKI
Demonii

Traducere din limba rusă de Nicolae Gane

POLIROM
2012

— Zici că ți-ai schimbat ideea pe care ți-o făcuseși despre mine? întrebă el.

— Mi-am schimbat ideea în privința dumitale exact în clipa când, după gestul lui Șatov, ți-ai dus mâinile la spate; și atîta ajunge, ajunge; te rog, fără alte întrebări; mai mult nu voi spune nimic.

Piotr Stepanovici sări de la locul său fluturîndu-și mâinile, alungînd parcă din fața lui presupusele întrebări; însă întrucît nu urmă nici o întrebare, și cum n-avea nici un motiv să plece, se așeză din nou în fotoliu, oarecum liniștindu-se.

— Apropo, între paranteze, reluă el imediat, unii susțin aici că ai să-l omori, s-au angajat și pariuri, încît Lembke s-a gîndit la un moment dat să pună în mișcare poliția, dar Iulia Mihailovna i-a interzis. Dar ajunge, ajunge despre asta, am spus-o doar așa, cu titlu informativ. Și tot fiindcă veni vorba: în aceeași zi i-am transportat pe Lebeadkini peste rîu, cunoști acest lucru; ai primit bilețelul meu cu adresa unde se află ei?

— L-am primit chiar atunci.

— De data aceasta însă n-am făcut-o „din lipsă de talent”, ci cu toată sinceritatea, din devotament. Chiar dacă rezultatul denotă o lipsă de talent, în schimb intenția a fost sinceră.

— N-aș avea nimic de obiectat, poate că tocmai așa trebuia... zise îngîndurat Nikolai Vsevolodovici, te rog însă pe viitor să nu-mi mai trimiți bilețele.

— N-am avut încotro, doar unul singur.

— Prin urmare, Liputin știe?

— Nu se putea altfel; dar știi și dumneata că Liputin nu va îndrăzni... Totuși ar trebui să trecem pe la ai noștri, adică și pe la ei, nu pe la ai noștri, altminteri parcă vād că te legi iar de cuvinte. Fii liniștit însă, nu chiar acum, ci cîndva mai tîrziu. Acum plouă. Îi voi înștiința, se vor aduna, iar noi ne vom duce seara. Ne așteaptă cu nerăbdare, cu gurile căscate, ca niște pui de cioară în cuib, să vadă ce surprize o să le aducem! Niște capete înflăcărâte. Și-au făcut rost de cărți, se pregătesc de o discuție. Virghinski reprezintă ideea general umană, Liputin

este fourierist cu înclinații vădite pentru treburi polițienești; trebuie să-ți spun că într-o anumită privință este un om prețios, în toate celelalte însă reclamă multă severitate; în sfârșit, cel cu urechile lungi își va expune sistemul lui propriu. Știi, sînt cam ofensați de faptul că îi tratez cam de sus și-i răcoresc din cînd în cînd cu cîte un jet de apă rece, ha, ha! Trebuie neapărat să ne ducem pe acolo.

— M-ai prezentat cumva ca pe un fel de șef? lăsa să-i scape cît se poate de nepăsător Nikolai Vsevolodovici.

Piotr Stepanovici îi aruncă o privire scurtă.

— Apropo, schimbă el subiectul, ca și cum n-ar fi auzit întrebarea lui Stavroghin, cu vădită intenție de a se eschiva, am venit de cîte două ori și chiar de trei ori pe zi la venerabila Varvara Petrovna și a trebuit obligat să vorbesc mult.

— Îmi închipui.

— Să nu-ți închipui nimic, ci pur și simplu i-am spus că n-ai să-l omori și bineînțelese alte lucruri plăcute. Și ce crezi: chiar de a doua zi, dumneaei știa că eu am transportat-o pe Maria Timofeevna peste rîu; i-ai spus dumneata?

— Nici gînd.

— Eram convins că nu de la dumneata a aflat. Dar cine altul putea să-i spună afară de dumneata? Sînt foarte curios să știu.

— Liputin, bineînțelese.

— Nu, nu; în nici un caz Liputin, murmură, încrunțindu-se, Piotr Stepanovici, voi afla eu cine anume. Mă cam bate gîndul că s-a amestecat Șatov. De altfel, vorbesc prostii, să lăsăm acum asta! deși e un lucru foarte important... Apropo, am tot așteptat ca mama dumitale să-mi pună brusc, după cum are obiceiul, întrebarea esențială... Dar în toate zilele acestea ea mi s-a părut tare morocănoasă; cînd colo, sosind astăzi, o găsesc într-o dispoziție excelentă. Cum vine asta?

— Foarte simplu, pentru că astăzi i-am dat cuvîntul că o să mă duc s-o cer în căsătorie, peste cinci zile, pe Lizaveta Nikolaevna, zise Nikolai Vsevolodovici cu o sinceritate neașteptată.

— Asta-i vasăzică... acum înțeleg, băgii Piotr Stepanovici, încurcat parcă. Cică se logodește cu Mavriki Nikolaevici. Dar ai dreptate, asta nu contează, ar fi în stare să fugă și de sub cununie. E de ajuns să-i faci un semn. Nu te supăra că-ți vorbesc așa, de-a dreptul.

— Nu mă supăr deloc.

— Observ că astăzi nimic nu este în stare să te supere și încep să mă tem de dumneata. Sînt curios cum te vei înfățișa mîine. Ai pregătit probabil multe năstrușnicii. Nu te superi că-ți vorbesc astfel?

Nikolai Vsevolodovici nu-i mai răspunse nimic, ceea ce avu darul să-l enerveze la culme pe Piotr Stepanovici.

— Apropo, i-ai spus în mod serios mamei dumitale despre intenția pe care o ai în privința Lizavetei Nikolaevna? întrebă el.

Nikolai Vsevolodovici îl fixă cu o privire rece.

— Aha, înțeleg, ca s-o liniștești numai, bineînțeles.

— Dar dacă ar fi chiar foarte serios? îl întrebă hotărît Nikolai Vsevolodovici.

— Mă rog, Dumnezeu să vă binecuvînteze, cum se spune în asemenea ocazii, nu va dăuna deloc cauzei (observi, n-am spus cauzei noastre, nu prea înghiți cuvîntul noastră), în ce mă privește... sînt bineînțeles întru totul la dispoziția dumitale, o știi prea bine.

— Crezi?

— Nu cred, nu cred nimic, se grăbi să spună rîzînd Piotr Stepanovici, întrucît știu prea bine că în problemele personale ai obiceiul să chibzuiești temeinic dinainte și că deci totul la dumneata este pus la punct în această privință. N-am vrut să spun decît că mă pun cu toată seriozitatea la dispoziția dumitale, adică oriunde și în orice împrejurări poți conta pe mine, înțelegi?

Nikolai Vsevolodovici căscă.

— Te-am plictisit, sări brusc Piotr Stepanovici de pe locul său punînd mîna pe pălăria lui rotundă, absolut nouă, și dînd parcă să plece, deși continua să rămînă și să vorbească neîntrerupt, stînd în picioare,

din cînd în cînd umblînd prin cameră, iar în momentele mai agitate lovindu-se cu pălăria peste genunchi.

— Intenționam să te mai distrez puțin cu soții Lembke, strigă el vesel.

— Mai bine s-o lăsăm pe altă dată. Totuși, cum se simte Iulia Mihailovna?

— Ce înseamnă și mondenitatea! Nici măcar nu-ți pasă de sănătatea ei, după cum nu-ți pasă, să zicem, de sănătatea unei pisici cenușii, și totuși mă întrebi de sănătatea Iuliei Mihailovna. E foarte lăudabil, bineînțeles. E sănătoasă, te respectă pînă la superstiție și tot pînă la superstiție se așteaptă la multe din partea dumitale. În ce privește cazul de duminică, păstrează o tăcere rezervată și este convinsă că vei învinge totul prin însăși apariția dumitale. Crede-mă, zău, ea își închipuie că ești capabil de niște lucruri extraordinare. De altfel, ești acum o persoană enigmatică și mai mult ca oricînd învăluită de aureolă romantică – poziție extrem de avantajoasă. Toată lumea te așteaptă cu nerăbdare nemaipomenită. La plecarea mea cu toții stăteau ca pe jărat, iar acum poți să-ți închipui ce se petrece acolo. Apropo, mulțumesc încă o dată pentru scrisoare. Se cam tem cu toții, nu știu de ce, de contele K. Știi că ei te consideră drept un fel de spion? Iar eu îi las să creadă ținîndu-le izonul; te superi cumva?

— Deloc.

— Nu strică; mai tîrziu s-ar putea să fie de mare folos. Au aici rînduiele lor. Eu, bineînțeles... caut să-i încurajez; Iulia Mihailovna în frunte, apoi Gaganov... Rizi? E tactica mea: dau din gură, înșir vrute și nevrute și deodată plasez cite un cuvîntel cu tîlc, tocmai în momentul cînd toată lumea e în căutarea lui și e dornică să-l audă. Se adună buluc în jurul meu, dar eu m-am și lansat într-ale mele. În privința mea toată lumea este lămurită: „E capabil, zic ei, dar e căzut din lună”. Lembke îmi propune să-mi iau o slujbă, ca să mă redresez. Știi, față de dînsul am adoptat o atitudine destul de compromițătoare pentru el, cască niște ochi cit cepele. Iulia Mihailovna mă încurajează. Apropo, Gaganov e foarte supărat pe dumneata. Ieri la Duhovo mi-a vorbit foarte urît despre

dumneata. Atunci i-am spus tot adevărul, bineînțeles, nu chiar tot adevărul. Am stat la el la Duhovo o zi întreagă. O moșie excelentă, un conac superb.

— Cum, mai stă încă și acum la Duhovo? tresări Nikolai Vsevolodovici, săltându-se printr-o mișcare repezită înainte și aproape sărind din loc.

— Nu, doar am venit cu el azi-dimineață în oraș, ne-am întors împreună, zise Piotr Stepanovici, ca și cum n-ar fi observat emoția subită a lui Nikolai Vsevolodovici. Dar ce fac eu? Am dat fără să observ cartea asta jos, se aplecă el ca să ridice *keepsake*-ul atins din nebagare de seamă. *Femeile în opera lui Balzac*, volum ilustrat, deschise el cartea, n-am citit-o. Și Lembke scrie romane.

— Da? făcu mirat Nikolai Vsevolodovici, ca și cum acest lucru l-ar fi interesat realmente.

— În limba rusă, așa, în secret, bineînțeles. Iulia Mihailovna știe despre asta și-i permite. Un bleg. De altfel, scrie după un ritual și cu procedee anume, toate bine puse la punct în spiritul formației lor. Cită rigurozitate în formă, cită consecvență rectilinie! Uite, așa ceva ne-ar trebui și nouă.

— Faci elogiul administrației?

— Și de ce nu adică?! Singurul lucru care la noi în Rusia vine de la sine, în mod natural, și a ajuns... Bine, bine, am tăcut, se întrerupse el brusc, n-am spus nimic, nici un cuvânt, în chestiunea asta delicată. Și acum la revedere, arăți cam prost.

— Am febră.

— Se și vede. Culcă-te mai bine. Apropo: avem aici în județ niște grupuri de scapeți, lume interesantă... Dar să lăsăm pe altă dată. De altfel, aș putea să-ți mai spun un fapt destul de curios; e încartiruit la noi în județ un regiment de infanterie. Vineri seara la B-ți am băut cu niște ofițeri. Avem printre ei trei prieteni, *vous comprenez*? S-a vorbit mult despre ateism și, bineînțeles, Dumnezeu a fost aruncat la coș. Entuziasmați, țipă de bucurie. Apropo, Șatov susține că dacă ar fi să înceapă în Rusia o revoltă, trebuie neapărat început cu ateismul. Poate că are dreptate. Ședea acolo împreună cu noi un căpitan cărunt, morocănos, n-a scos tot timpul nici

o vorbă și deodată se scoală în picioare, iese în mijlocul camerei și, cu glas tare, dar ca pentru sine, exclamă: „Dacă Dumnezeu nu există, atunci ce fel de căpitan sînt eu?”. Și-a luat chipiul și, desfăcîndu-și nedumerit brațele, a părăsit încăperea.

— A exprimat omul o idee destul de încheată, căscă pentru a treia oară Nikolai Vsevolodovici.

— Așa crezi? Eu n-am înțeles; voiam să te întreb pe dumneata. Ei, ce să-ți mai spun: e foarte interesantă fabrica Șpigulin; după cum știi, numără cinci sute de muncitori, e un focar de holeră, nu s-a făcut curățenie de vreo cincisprezece ani și lucrătorii sînt jecmăniți la plată; de negustorii milionari. Ei bine, te rog să mă crezi că unii dintre muncitori au o oarecare idee despre *Internationale*. De ce zîmbești? O să te convingi personal, aș avea doar nevoie de ceva timp, nu prea lung! Ți-am mai cerut odată un asemenea răgaz, iar acum îmi reinnoiesc cererea și atunci... am înțeles, iartă-mă, nu mai scot nici o vorbă, dar nu m-am referit la asta; nu te încrunta; așadar, adio. Dar ce-i cu mine? se întoarce el de la ușă. Am uitat să-ți spun tocmai esențialul, pentru care venisem doar: am aflat adineauri că ne-a sosit lada din Petersburg.

— Adică? îl privi Nikolai Vsevolodovici, fără să înțeleagă despre ce este vorba.

— Adică lada dumată, cu lucrurile dumată, cu fracurile, pantalonii și lenjeria; a sosit? Este adevărat?

— Parcă mi s-a spus ceva mai adineauri.

— Dar nu s-ar putea chiar acum?...

— Vorbește cu Aleksei.

— Bine, să lăsăm atunci pe mîine; mîine, nu-i așa? Împreună cu lucrurile dumată am pus acolo și haina mea, fracul și trei perechi de pantaloni, lucrate la Charmeur, după recomandarea dumată, ții minte?

— Am auzit că aici faci pe gentlemanul elegant! surise Nikolai Vsevolodovici. Este adevărat că ai de gînd să iei lecții de călărie?

Piotr Stepanovici schiță un suris crispat.

— Știi ce propun eu, Nikolai Vsevolodovici, vorbi el pripit de tot, cu vocea tremurătoare și întretăiată, să lăsăm personalitățile deoparte. Renunțăm la persiflări